ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΥ (πέμπτο τμήμα)
της 13ης Δεκεμβρίου 2001 *

Στην υπόθεση C-131/00,

που έχει ως αντικείμενο αίτηση του Länsrätten i Norrbottens län (Σουηδία) προς το Δικαστήριο, κατ' εφαρμογήν του άρθρου 234 ΕΚ, με την οποία ζητείται, στο πλαίσιο της διαφοράς που εκκρεμεί ενώπιον του αιτούντος δικαστηρίου μεταξύ

Ingemar Nilsson

και

Länsstyrelsen i Norrbottens län,

η έκδοση προδικαστικής αποφάσεως ως προς την ερμηνεία του άρθρου 5 του κανονισμού (ΕΟΚ) 3508/92 του Συμβουλίου, της 27ης Νοεμβρίου 1992, για τη θέσπιση ενός ολοκληρωμένου συστήματος διαχείρισης και ελέγχου σχετικά με ορισμένα καθεστώτα κοινοτικών ενισχύσεων (ΕΕ L 355, σ. 1),

* Γλώσσα διαδικασίας: η σουηδική.

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ (πέμπτο τμήμα),

συγκείμενο από τους S. von Bahr, πρόεδρο του τετάρτου τμήματος, προεδρεύοντα του πέμπτου τμήματος, D. A. O. Edward, A. La Pergola, L. Sevón (εισηγητή) και C. W. A. Timmermans, δικαστές,

γενική εισαγγελέας: C. Stix-Hackl
γραμματέας: R. Grass

λαμβάνοντας υπόψη τις γραπτές παρατηρήσεις που κατέθεσαν:

— η Länsstyrelsen i Norrbottens län, εκπροσωπούμενη από τον G. Plym Forshell,

— η Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, εκπροσωπούμενη από τους J. Guerra Fernandez και L. Parpala,

έχοντας υπόψη την έκθεση του εισηγητή δικαστή,

αφού άκουσε τη γενική εισαγγελέα που ανέπτυξε τις προτάσεις της κατά τη συνεδρίαση της 12ης Ιουλίου 2001,

εκδίδει την ακόλουθη

Απόφαση

1 Με διάταξη της 28ης Μαρτίου 2000, η οποία περιήλθε στο Δικαστήριο στις 6 Απριλίου 2000, το Länsrätten i Norrbottens län υπέβαλε, κατ' εφαρμογήν του άρθρου 234 ΕΚ, προδικαστικό ερώτημα ως προς την ερμηνεία του άρθρου 5 του κανονισμού (ΕΟΚ) 3508/92 του Συμβουλίου, της 27ης Νοεμβρίου 1992, για τη θέσπιση ενός ολοκληρωμένου συστήματος διαχείρισης και ελέγχου σχετικά με ορισμένα καθεστώτα κοινοτικών ενισχύσεων (ΕΕ L 355, σ. 1).

2 Το ερώτημα αυτό ανέκυψε στο πλαίσιο διαφοράς μεταξύ του I. Nilsson, κατόχου βοοειδών, και της Länsstyrelsen i Norrbottens län (νομαρχίας του νομού Norrbotten, στο εξής: länsstyrelsen) σχετικά με αντισταθμιστική αποζημίωση υπέρ της ορεινής γεωργίας και της γεωργίας ορισμένων μειονεκτικών περιοχών.

Νομικό πλαίσιο

Το κοινοτικό δίκαιο

3 Ο κανονισμός 3508/92 ορίζει στο άρθρο του 5 τα εξής:

«Το σύστημα αναγνώρισης και καταγραφής των ζώων που λαμβάνονται υπόψη για τη χορήγηση ενίσχυσης υποκείμενης στις διατάξεις του παρόντος κανονισμού θεσπίζεται σύμφωνα με τα άρθρα 4, 5, 6 και 8 της οδηγίας 92/102/ΕΟΚ.»

4 Το άρθρο 8, παράγραφοι 1 και 2, του κανονισμού 3508/92 προβλέπει τα εξής:

«1. Το κράτος μέλος προβαίνει σε διοικητικό έλεγχο των αιτήσεων ανίσχυσης.

2. Οι διοικητικοί έλεγχοι συμπληρώνονται από επιτόπιους ελέγχους που διενεργούνται δειγματοληπτικά σε γεωργικές εκμεταλλεύσεις. Για όλους αυτούς τους ελέγχους, το κράτος μέλος καταρτίζει σχέδιο δειγματοληψίας.»

5 Η οδηγία 92/102/ΕΟΚ του Συμβουλίου, της 27ης Νοεμβρίου 1992, για την αναγνώριση και την καταγραφή των ζώων (ΕΕ L 355, σ. 32), ορίζει στο άρθρο της 4, παράγραφος 1, στοιχείο α', τα εξής:

«Τα κράτη μέλη μεριμνούν ώστε:

α) κάθε κάτοχος βοοειδών [...] να τηρεί μητρώο όπου να εμφαίνεται ο αριθμός των ζώων που υπάρχουν στην εκμετάλλευσή του.

Στο μητρώο αυτό πρέπει να καταχωρούνται διαρκώς όλες οι γεννήσεις και όλοι οι θάνατοι και οι μετακινήσεις (αριθμός εισερχομένων και εξερχομένων ζώων για κάθε μετακίνηση) με βάση τουλάχιστον τα στοιχεία αυξομείωσης του αριθμού τους και να αναφέρεται, ανάλογα με την περίπτωση, η καταγωγή ή ο προορισμός των ζώων και η ημερομηνία των αυξομειώσεων.

[...]»

6 Τα άρθρα 5 και 6 της οδηγίας 92/102 αφορούν τα σήματα αναγνώρισης των ζώων. Το άρθρο 8 της οδηγίας αυτής αφορά τα ζώα που εισάγονται από τρίτη χώρα.

7 Το άρθρο 9 της οδηγίας 92/102 ορίζει τα εξής:

«Τα κράτη μέλη λαμβάνουν τα διοικητικά ή/και ποινικά μέτρα που είναι αναγκαία προκειμένου να επιβάλλουν κυρώσεις για κάθε πρόσβαση της κοινοτικής κτηνιατρικής νομοθεσίας, ιδίως όταν διαπιστώνεται ότι η σήμανση ή η αναγνώριση των ζώων ή η προβλεπόμενη από το άρθρο 4 τήρηση των μητρώων δεν έχει γίνει σύμφωνα με τις απαιτήσεις της παρούσας οδηγίας.»

8 Ο κανονισμός (ΕΟΚ) 3887/92 της Επιτροπής, της 23ης Δεκεμβρίου 1992, για τις λεπτομέρειες εφαρμογής του ολοκληρωμένου συστήματος διαχείρισης και ελέγχου σχετικά με ορισμένα καθεστώτα κοινοτικών ενισχύσεων (ΕΕ L 391, σ. 36), όπως τροποποιήθηκε με τον κανονισμό (ΕΚ) 1648/95 της Επιτροπής, της 6ης Ιουλίου 1995 (ΕΕ L 156, σ. 27, στο εξής: τροποποιηθείς κανονισμός 3887/92), προβλέπει στο άρθρο του 1 τα εξής:

«Ο παρών κανονισμός καθορίζει τις λεπτομέρειες εφαρμογής του ολοκληρωμένου συστήματος διαχείρισης και ελέγχου (ολοκληρωμένο σύστημα), που προβλέπει ο κανονισμός (ΕΟΚ) 3508/92, με την επιφύλαξη των ειδικών διατάξεων που περιέχουν οι επιμέρους κανονισμοί για κάθε τομέα.»

9 Το άρθρο 5, παράγραφος 1, του τροποποιηθέντος κανονισμού 3887/92 ορίζει τα εξής:

«Με την επιφύλαξη των απαιτήσεων που αφορούν τις αιτήσεις ενισχύσεων οι οποίες μνημονεύονται στους επιμέρους κανονισμούς, η αίτηση ενίσχυσης που αφορά τα ζώα περιέχει όλες τις αναγκαίες πληροφορίες και ιδίως:

[...]

— τον αριθμό και το είδος των ζώων για τα οποία ζητείται η ενίσχυση,

[...]

— δήλωση του παραγωγού ότι έχει λάβει γνώση των όρων για τη χορήγηση των σχετικών ενισχύσεων.

[...]»

10 Το άρθρο 6 του τροποποιηθέντος κανονισμού 3887/92 προβλέπει τα εξής:

«1. Οι διοικητικοί και οι επιτόπιοι έλεγχοι πραγματοποιούνται κατά τρόπον ώστε να εξασφαλίζεται η αποτελεσματική εξακρίβωση της τήρησης των όρων για την παροχή των ενισχύσεων και των πριμοδοτήσεων.

2. Ο διοικητικός έλεγχος που μνημονεύεται στο άρθρο 8 παράγραφος 1 του κανονισμού (ΕΟΚ) 3508/92 περιλαμβάνει κατά κύριο λόγο διασταυρούμενους ελέγχους σχετικά με τα δηλωθέντα αγροτεμάχια και ζώα ώστε να αποφεύγεται η αδικαιολόγητη διπλή χορήγηση στα πλαίσια του ίδιου ημερολογιακού έτους.

[...]

5. Οι επιτόπιοι έλεγχοι πραγματοποιούνται αιφνιδιαστικά και αφορούν το σύνολο των αγροτεμαχίων ή των ζώων που καλύπτονται από μία ή περισσότερες αιτήσεις. Εντούτοις, είναι δυνατό να υπάρξει κάποια προειδοποίηση, περιορισμένη στο απολύτως αναγκαίο χρονικό διάστημα, η οποία κατά γενικό κανόνα δεν μπορεί να υπερβεί τις 48 ώρες.

Τουλάχιστον το 50 % των ελαχίστων ελέγχων των ζώων διενεργούνται κατά τη διάρκεια της περιόδου υποχρεωτικής κατοχής τους. Οι έλεγχοι εκτός της περιόδου υποχρεωτικής κατοχής των ζώων επιτρέπονται μόνο στην περίπτωση που είναι διαθέσιμο το μητρώο που προβλέπεται στην οδηγία 92/105/ΕΟΚ του Συμβουλίου [...].

6. Κατά παρέκκλιση από το δεύτερο εδάφιο της προηγούμενης παραγράφου, στην περίπτωση χορήγησης ειδικής πριμοδότησης κατά τη σφαγή ή κατά την πρώτη διάθεση στην αγορά των ζώων με σκοπό τη σφαγή τους, σύμφωνα με τις διατάξεις που προβλέπονται στον [...], κάθε επιτόπιος έλεγχος συνίσταται κυρίως:

— στην εξακρίβωση, με βάση το ειδικό μητρώο που τηρείται από τον παραγωγό, αν όλα τα ζώα που αποτέλεσαν το αντικείμενο αιτήσεων που υποβλήθηκαν μέχρι την ημέρα διενέργειας του επιτόπιου ελέγχου, ήταν στην εκμετάλλευση καθόλη τη διάρκεια της περιόδου υποχρεωτικής κατοχής

και

[...].

9. Ο κάτοχος της εκμετάλλευσης πρέπει να κρατήσει στην κατοχή του για μια περίοδο τουλάχιστον 2 μηνών από την επόμενη της υποβολής της αίτησης κάθε ζώο για το οποίο έχει καταθέσει αίτηση για αντισταθμιστική αποζημίωση που προβλέπεται από τον κανονισμό (ΕΟΚ) 2328/91.»

11 Το άρθρο 10, παράγραφοι 2 έως 5, του τροποποιηθέντος κανονισμού 3887/92 προβλέπει τα εξής:

«2. Όταν διαπιστωθεί ότι ο αριθμός ζώων που έχει δηλωθεί σε μια αίτηση χορήγησης ενίσχυσης υπερβαίνει εκείνον που έχει διαπιστωθεί κατά τη διάρκεια ελέγχου, το

ποσό της ενίσχυσης υπολογίζεται βάσει του αριθμού των ζώων που έχουν διαπιστωθεί. Εντούτοις, εκτός από περιπτώσεις ανωτέρας βίας, και αφού εφαρμοσθεί η παράγραφος 5, το μοναδιαίο ποσό της ενίσχυσης μειώνεται:

α) στις περιπτώσεις μιας αίτησης που αφορά κατά μέγιστο 20 ζώα, το μοναδιαίο ποσό της ενίσχυσης μειώνεται:

— κατά το ποσοστό που αντιστοιχεί στο διαπιστωθέν πλεόνασμα όταν αυτό είναι μικρότερο ή ίσο με 2 ζώα,

— κατά το διπλάσιο ποσοστό που αντιστοιχεί στο διαπιστωθέν πλεόνασμα όταν αυτό είναι μεγαλύτερο από 2 και μικρότερο ή ίσο με 4 ζώα.

Εάν το πλεόνασμα είναι μεγαλύτερο από 4 ζώα, δεν χορηγείται καμία ενίσχυση·

β) στις άλλες περιπτώσεις,

[...].

Τα ποσοστά που αναφέρονται στο στοιχείο α' υπολογίζονται με βάση τον αιτηθέντα αριθμό, αυτά που αναφέρονται στο στοιχείο β' με βάση τον καθορισθέντα αριθμό.

Εντούτοις, εφόσον πρόκειται για, εσκεμμένα ή λόγω σοβαρής αμέλειας, ψευδή δήλωση:

— ο εν λόγω κάτοχος της εκμετάλλευσης δεν δύναται να επωφεληθεί του συγκεκριμένου καθεστώτος χορήγησης ενίσχυσης, στα πλαίσια του εν λόγω ημερολογιακού έτους,

και

— σε περίπτωση ψευδούς δήλωσης που έγινε εσκεμμένα, δεν δύναται να επωφεληθεί από το ίδιο καθεστώς χορήγησης ενίσχυσης, στα πλαίσια του επομένου ημερολογιακού έτους.

Εφόσον ο παραγωγός δεν κατέστη δυνατόν να εκπληρώσει την υποχρέωσή του σχετικά με την υποχρεωτική κατοχή των ζώων, λόγω ανωτέρας βίας, το δικαίωμα πριμοδότησης διατηρείται για τον αριθμό των ζώων που ήταν πράγματι επιλέξιμα κατά τη στιγμή που προέκυψαν λόγοι ανωτέρας βίας.

Σε καμία περίπτωση, δεν χορηγούνται πριμοδοτήσεις για αριθμό ζώων μεγαλύτερο από τον αναγραφόμενο στην αίτηση ενίσχυσης.

[...]

3. Με την επιφύλαξη των διατάξεων της προηγούμενης παραγράφου όταν διαπιστωθεί, στο πλαίσιο επιτόπιου ελέγχου που διενεργείται δυνάμει του άρθρου 6, παράγραφος 6, ότι ο αριθμός των ζώων που βρίσκονται στην εκμετάλλευση και ενδέχεται να αποτελέσουν το αντικείμενο αίτησης δεν αντιστοιχεί στον αριθμό των ζώων που είναι εγγεγραμμένα στο ειδικό μητρώο, το συνολικό ποσό των ειδικών πριμοδοτήσεων που πρέπει να χορηγηθούν στον κάτοχο εκμετάλλευσης στα πλαίσια του συγκεκριμένου ημερολογιακού έτους μειώνεται αναλόγως, εκτός από περιπτώσεις ανωτέρας βίας.

[...]

4. Τα βοοειδή που ευρίσκονται στην εκμετάλλευση λαμβάνονται υπόψη μόνον όταν πρόκειται για εκείνα που προσδιορίζονται στην αίτηση ενίσχυσης, ή στις περιπτώσεις εφαρμογής της παραγράφου 3 εκείνα που βρέθηκαν εγγεγραμμένα στο ειδικό μητρώο.

Εντούτοις, μια θηλάζουσα αγελάδα η οποία έχει δηλωθεί για την επιδότηση ή ένα βοοειδές που έχει δηλωθεί για την αντισταθμιστική αποζημίωση που προβλέπει ο κανονισμός (ΕΟΚ) 2328/91 μπορεί να αντικατασταθεί από μια άλλη θηλάζουσα αγελάδα ή από ένα άλλο βοοειδές αντίστοιχα, υπό τον όρο ότι η αντικατάσταση αυτή θα πραγματοποιηθεί εντός 20 ημερών από την ημερομηνία εξόδου από την εκμετάλλευση και ότι η αντικατάσταση αυτή θα εγγραφεί στο ειδικό μητρώο, το αργότερο μέχρι την τρίτη ημέρα από την ημερομηνία αντικατάστασης.

[...]

5. Στην περίπτωση που, για λόγους σχετιζόμενους με τις φυσικές συνθήκες διαβίωσης της αγέλης, ο κάτοχος εκμετάλλευσης δεν μπορεί να εκπληρώσει την υποχρέωσή του να διατηρήσει στην κατοχή του, κατά τη διάρκεια της υποχρεωτικής περιόδου,

τα ζώα για τα οποία έχει ζητήσει πριμοδότηση, το δικαίωμα για πριμοδότηση διατηρείται για τον αριθμό των ζώων που είναι πράγματι επιλέξιμα και υπάρχουν στην εκμετάλλευση κατά τη διάρκεια της περιόδου υποχρεωτικής κατοχής τους, με τον όρο ότι ο κάτοχος της εκμετάλλευσης έχει ενημερώσει επί του θέματος, γραπτά, την αρμόδια αρχή, σε προθεσμία δέκα εργάσιμων ημερών μετά τη διαπίστωση της μείωσης του αριθμού των ζώων αυτών.»

12 Το άρθρο 13 του τροποποιηθέντος κανονισμού 3887/92 προβλέπει τα εξής:

«Εκτός από περιπτώσεις ανωτέρας βίας, αν δεν είναι δυνατό να πραγματοποιηθεί επιτόπιος έλεγχος λόγω υπαιτιότητας του δικαιούχου, η αίτηση απορρίπτεται.»

13 Κατά το άρθρο 14, παράγραφος 1, του τροποποιηθέντος κανονισμού 3887/92, σε περίπτωση αχρεωστήτως καταβληθείσας πληρωμής, ο ενδιαφερόμενος κάτοχος της εκμεταλλεύσεως είναι υποχρεωμένος να επιστρέψει εντόκως τα ποσά που έλαβε.

Το εθνικό δίκαιο

14 Δυνάμει του förordningen (1995:1174) om kompensationsbidrag till jordbruk i bergsområden och mindre gynnade områden (σουηδικής κανονιστικής πράξεως περί των αντισταθμιστικών αποζημιώσεων υπέρ της ορεινής γεωργίας και της γεωργίας ορισμένων μειονεκτικών περιοχών), μπορεί να χορηγηθεί αντισταθμιστική αποζημίωση σε κάτοχο εκμεταλλεύσεως για γαλακτοπαραγωγές αγελάδες και άλλα βοοειδή ηλικίας άνω των έξι μηνών. Όσον αφορά τα μέτρα ελέγχου και τις κυρώσεις

σχετικά με αντισταθμιστικές αποζημιώσεις για τα ζώα, το άρθρο 15 της εν λόγω κανονιστικής πράξεως παραπέμπει στις διατάξεις των κανονισμών 3508/92 και 3887/92.

15 Το άρθρο 7 της Statens jordbruksverks föreskrifter (SJVFS 1994:190) om märkning och registrering av djur (αποφάσεως της κρατικής υπηρεσίας γεωργίας περί της σημάνσεως και της καταγραφής των ζώων), όπως τροποποιήθηκε με τη Statens jordbruksverks föreskrifter (SJVFS 1995:194), ορίζει ότι ο κάτοχος βοοειδών οφείλει να καταχωρίζει τον αριθμό τους σε ένα μητρώο, το οποίο επίσης αποκαλείται «ημερολόγιο στάβλου» και το οποίο πρέπει να εγκρίνεται από τη jordbruksverket.

Η διαφορά της κύριας δίκης και το προδικαστικό ερώτημα

16 Στις 2 Απριλίου 1997, ο I. Nilsson ζήτησε, για την περίοδο κατοχής που διαλαμβάνεται στο άρθρο 6, παράγραφος 9, του τροποποιηθέντος κανονισμού 3887/92, ήτοι δύο μήνες από την επομένη της υποβολής της αιτήσεως στη länsstyrelsen, δηλαδή από τις 4 Απριλίου έως τις 3 Ιουνίου 1997, αντισταθμιστική αποζημίωση για εννέα γαλακτοπαραγωγές αγελάδες, τρία βοοειδή άνω των δύο ετών και τρία βοοειδή ηλικίας έξι μηνών έως δύο ετών.

17 Στις 16 Οκτωβρίου 1997 πραγματοποιήθηκε επιτόπιος έλεγχος, ήτοι περισσότερο από τέσσερις μήνες μετά τη λήξη της περιόδου κατοχής που διαλαμβάνεται στο άρθρο 6, παράγραφος 1, του τροποποιηθέντος κανονισμού 3887/92. Κατά τη διάταξη περί παραπομπής, δεν αμφισβητείται ότι ο I. Nilsson κατείχε πράγματι, κατά τον έλεγχο, επτά γαλακτοπαραγωγές αγελάδες, τρία βοοειδή άνω των δύο ετών και τρία βοοειδή ηλικίας έξι μηνών έως δύο ετών. Ωστόσο, ναι μεν ο I. Nilsson κατείχε εγκεκριμένο μητρώο ζώων, πλην όμως είχε παραλείψει να καταχωρίσει σ' αυτό κάθε στοιχείο σχετικό με τα ζώα του.

18 Υπό τις συνθήκες αυτές, η länsstyrelsen θεώρησε ότι ισούτο με μηδέν ο αριθμός των ζώων που πληρούσαν τις προϋποθέσεις χορηγήσεως των ενσιχύσεων και απαίτησε από τον I. Nilsson, με απόφαση της 17ης Δεκεμβρίου 1997, την επιστροφή της αποζημιώσεως ύψους 22 632 σουηδικών κορωνών (SEK) που του είχε καταβληθεί. Ο I. Nilsson άσκησε ένσταση κατά της αποφάσεως αυτής ενώπιον της Statens jordbruksverk, η οποία απέρριψε την αίτησή του με απόφαση της 1ης Ιουλίου 1998.

19 Κατόπιν αυτού, ο I. Nilsson προσέφυγε κατά της αποφάσεως της Statens jordbruksverk ενώπιον του αιτούντος δικαστηρίου.

20 Κατά το δικαστήριο αυτό, πρέπει να καθοριστεί, για τη λύση της διαφοράς της κύριας δίκης, αν η μη χορήγηση αντισταθμιστικής αποζημιώσεως στον I. Nilsson μπορεί να δικαιολογηθεί μόνον από την έλλειψη στοιχείων περί των ζώων στο μητρώο ζώων.

21 Συναφώς, το αιτούν δικαστήριο αναφέρεται στο άρθρο 10, παράγραφος 2, του κανονισμού 3887/92, λαμβάνοντάς το προφανώς υπόψη ως είχε μετά την τροποποίησή του με τον κανονισμό 1648/95. Υπενθυμίζει ότι, κατά τη διάταξη αυτή, οσάκις διαπιστώνεται, στην περίπτωση αιτήσεως ενισχύσεως αφορώσας είκοσι το πολύ ζώα, ότι ο αριθμός των ζώων που δηλώθηκε στην αίτηση υπερβαίνει τον αριθμό των ζώων που διαπιστώθηκαν κατά τον έλεγχο, ουδεμία ενίσχυση χορηγείται αν το πλεόνασμα είναι μεγαλύτερο από τέσσερα ζώα.

22 Βάσει των σκέψεων αυτών, το Länsrätten i Norrbottens län αποφάσισε να αναστείλει τη διαδικασία και να υποβάλει στο Δικαστήριο το ακόλουθο προδικαστικό ερώτημα:

«Έχει το άρθρο 5 του κανονισμού 3508/92 του Συμβουλίου την έννοια ότι το δικαίωμα επί της [αντισταθμιστικής] αποζημιώσεως πρέπει να αποκλείεται σε περίπτωση ελλείψεως στοιχείων στο μητρώο (ημερολόγιο στάβλου) το οποίο τηρεί ο κάτοχος των ζώων;»

Επί του προδικαστικού ερωτήματος

23 Η Επιτροπή φρονεί ότι το άρθρο 5 του κανονισμού 3508/92 πρέπει να ερμηνευθεί υπό την έννοια ότι το δικαίωμα επί της αποζημιώσεως αποκλείεται και ότι τα αχρεωστήτως καταβληθέντα ποσά πρέπει να επιστρέφονται οσάκις ο κάτοχος των ζώων δεν καταχωρίζει στο μητρώο των ζώων τα απαιτούμενα στοιχεία. Παρατηρεί ότι το εν λόγω άρθρο 5 δεν προβλέπει κυρώσεις σε περίπτωση παραβάσεως. Οι κυρώσεις αυτές καθορίζονται από τον τροποποιηθέντα κανονισμό 3887/92, ιδίως από το άρθρο του 10, παράγραφοι 3 και 4.

24 Συναφώς, επιβάλλεται η διαπίστωση ότι ο κανονισμός 3508/92 ορίζει τις αρχές βάσει των οποίων η Κοινότητα και τα κράτη μέλη πρέπει να οργανώσουν τη θέση σε εφαρμογή των κοινοτικών αποφάσεων περί γεωργικών παρεμβάσεων χρηματοδοτούμενων από το ΕΓΤΠΕ, καθώς και την καταπολέμηση της απάτης και των παρανομιών σε σχέση με τις πράξεις αυτές.

25 Το άρθρο 5 του κανονισμού 3508/92 περιορίζεται όμως στο να επιβάλει γενικώς τη θέσπιση ενός συστήματος αναγνώρισης και καταγραφής των ζώων που λαμβάνονται υπόψη για τη χορήγηση ενισχύσεως. Όσον αφορά τις λεπτομέρειες εφαρμογής του συστήματος αυτού, παραπέμπει στα άρθρα 4 έως 6 και 8 της οδηγίας 92/102.

26 Τα άρθρα 4 έως 6 και 8 της οδηγίας 92/102 διευκρινίζουν ότι τα κράτη μέλη έχουν την υποχρέωση να μεριμνούν ώστε οι κάτοχοι των ζώων να έχουν ένα μητρώο ζώων, να καταχωρίζουν σ' αυτό τα στοιχεία που επιβάλλει η οδηγία αυτή, να το τηρούν σύμφωνα με ορισμένες διατάξεις και να το διατηρούν διαθέσιμο. Το εν λόγω μητρώο έχει πρωταρχική σημασία στο κοινοτικό σύστημα αναγνώρισης και ελέγχου των ζώων. Το σύστημα αυτό αποσκοπεί στο να καθιστά δυνατή την αναγνώριση κάθε ζώου και τον έλεγχο όλων των κινήσεών του από τη γέννηση μέχρι τον θάνατο, για να

μπορεί συνεπώς να ελέγχεται η διάθεσή του στο εμπόριο και, κυρίως, για να βελτιωθεί η διαχείριση και ο έλεγχος των καθεστώτων κοινοτικών ενισχύσεων.

27 Όσον αφορά τον κανονισμό 3887/92, το Δικαστήριο έχει κρίνει ότι ο σκοπός του έγκειται στη θέσπιση διατάξεων που αποσκοπούν στην αποτελεσματική πρόληψη και στην επιβολή κυρώσεων όσον αφορά τις παρανομίες και την απάτη (απόφαση της 17ης Ιουλίου 1997, C-354/95, National Farmers' Union κ.λπ., Συλλογή 1997, σ. I-4559, σκέψη 51).

28 Το άρθρο 10, παράγραφος 3, του τροποποιηθέντος κανονισμού 3887/92 αναφέρει ρητώς την περίπτωση κατά την οποία «ο αριθμός των ζώων που βρίσκονται στην εκμετάλλευση και ενδέχεται να αποτελέσουν το αντικείμενο αίτησης δεν αντιστοιχεί στον αριθμό των ζώων που είναι εγγεγραμμένα στο ειδικό μητρώο». Ωστόσο, η παράγραφος αυτή αποτελεί εξαίρεση η οποία εφαρμόζεται μόνο σε μια πολύ συγκεκριμένη περίπτωση, ήτοι στην περίπτωση των επιτόπιων ελέγχων που διενεργούνται, βάσει του άρθρου 6, παράγραφος 6, του εν λόγω κανονισμού, για τη χορήγηση «ειδικής πριμοδότησης κατά τη σφαγή ή κατά την πρώτη διάθεση στην αγορά των ζώων με σκοπό τη σφαγή τους», πράγμα το οποίο δεν συμβαίνει στην υπόθεση της κύριας δίκης. Το άρθρο 10, παράγραφος 3, δεν έχει συνεπώς εφαρμογή εν προκειμένω.

29 Στην πραγματικότητα, το άρθρο που περιέχει τις γενικές διατάξεις περί των περιπτώσεων κατά τις οποίες ο αριθμός των ζώων που δηλώθηκαν σε μια αίτηση ενισχύσεως υπερβαίνει τον αριθμό των ζώων που διαπιστώθηκαν κατά τον έλεγχο είναι το άρθρο 10, παράγραφος 2, του τροποποιηθέντος κανονισμού 3887/92.

30 Από το εφαρμοσθέν σύστημα ελέγχου προκύπτει ότι η κανονική τήρηση του μητρώου των ζώων έχει καθοριστική σημασία. Συγκεκριμένα, ο αριθμός και μόνον των ζώων που ήσαν παρόντα κατά τον έλεγχο και απογράφηκαν κατά τον χρόνο αυτό δεν είναι καθοριστικός για την εξακρίβωση της ορθότητας της αιτήσεως ενισχύσεως. Το μητρώο αυτό παρέχει τη δυνατότητα, κατά τον έλεγχο, να καθοριστεί ο αριθμός και η ταυτότητα των ζώων που ήσαν παρόντα κατά την περίοδο κατοχής και για τα οποία μπορεί να χορηγηθεί η ενίσχυση.

31 Υπό τις συνθήκες αυτές, η έλλειψη κάθε στοιχείου στο μητρώο των ζώων συνιστά σοβαρή παράβαση των κανόνων αναγνώρισης και καταγραφής των ζώων, καθόσον εμποδίζει τη λειτουργία του ολοκληρωμένου συστήματος διαχείρισης και ελέγχου που προβλέπει ο κανονισμός 3508/92 και καθιστά αδύνατη την αποτελεσματική διαχείριση των καθεστώτων κοινοτικών ενισχύσεων. Η διαπίστωση αυτή επιβεβαιώνεται από τη διάταξη του άρθρου 6, παράγραφος 5, δεύτερο εδάφιο, δεύτερη περίοδος, του τροποποιηθέντος κανονισμού 3887/92, που απηχεί τη σημασία που προσδίδει στο εν λόγω μητρώο ο νομοθέτης.

32 Οσάκις δεν μπορεί να διενεργηθεί αποτελεσματικός επιτόπιος έλεγχος λόγω της παντελούς ελλείψεως τηρήσεως του μητρώου των ζώων, πρέπει να θεωρηθεί ότι ο έλεγχος αυτός δεν μπορεί να πραγματοποιηθεί λόγω υπαιτιότητας του αιτούντος και η αίτηση ενισχύσεως πρέπει, συνεπώς, υπό την επιφύλαξη περιπτώσεως ανωτέρας βίας, να απορριφθεί σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 13 του τροποποιηθέντος κανονισμού 3887/92.

33 Επομένως, στο αιτούν δικαστήριο πρέπει να δοθεί η απάντηση ότι το άρθρο 5 του κανονισμού 3508/92, σε συνδυασμό με την οδηγία 92/102 και τα άρθρα 6, παράγραφος 5, και 13 του τροποποιηθέντος κανονισμού 3887/92, έχει την έννοια ότι το δικαίωμα επί της αντισταθμιστικής αποζημιώσεως πρέπει να αποκλείεται, υπό την επιφύλαξη περιπτώσεως ανωτέρας βίας, λόγω της παντελούς ελλείψεως και μόνον στοιχείων στο μητρώο των ζώων που τηρεί ο κάτοχος της εκμεταλλεύσεως.

Επί των δικαστικών εξόδων

34 Τα έξοδα στα οποία υποβλήθηκε η Επιτροπή, που κατέθεσε παρατηρήσεις στο Δικαστήριο, δεν αποδίδονται. Δεδομένου ότι η παρούσα διαδικασία έχει ως προς τους διαδίκους της κύριας δίκης τον χαρακτήρα παρεμπίπτοντος που ανέκυψε ενώπιον του εθνικού δικαστηρίου, σ' αυτό εναπόκειται να αποφανθεί επί των δικαστικών εξόδων.

Για τους λόγους αυτούς,

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ (πέμπτο τμήμα),

κρίνοντας επί του ερωτήματος που του υπέβαλε με διάταξη της 28ης Μαρτίου 2000 το Länsrätten i Norrbottens län, αποφαίνεται:

Το άρθρο 5 του κανονισμού (ΕΟΚ) 3508/92 του Συμβουλίου, της 27ης Νοεμβρίου 1992, για τη θέσπιση ενός ολοκληρωμένου συστήματος διαχείρισης και ελέγχου σχετικά με ορισμένα καθεστώτα κοινοτικών ενισχύσεων, σε συνδυασμό με την οδηγία 92/102/ΕΟΚ του Συμβουλίου, της 27ης Νοεμβρίου 1992, για την αναγνώριση και την καταγραφή των ζώων, και τα άρθρα 6, παράγραφος 5, και 13 του κανονισμού (ΕΟΚ) 3887/92 της Επιτροπής, της 23ης Δεκεμβρίου 1992, για τις λεπτομέρειες εφαρμογής του ολοκληρωμένου συστήματος διαχείρισης και ελέγχου σχετικά με ορισμένα καθεστώτα κοινοτικών ενισχύσεων, όπως τροποποιήθηκε με τον κανονισμό (ΕΚ) 1648/95 της Επιτροπής, της 6ης Ιουλίου 1995, έχει την έννοια ότι το δικαίωμα επί της αντισταθμιστικής αποζημιώσεως πρέπει να αποκλείεται, υπό την επιφύλαξη περιπτώσεως ανωτέρας βίας, λόγω της παντελούς ελλείψεως και μόνον στοιχείων στο μητρώο των ζώων που τηρεί ο κάτοχος της εκμεταλλεύσεως.

von Bahr Edward La Pergola

Sevón Timmermans

Δημοσιεύθηκε σε δημόσια συνεδρίαση στο Λουξεμβούργο στις 13 Δεκεμβρίου 2001.

Ο Γραμματέας

R. Grass

Ο Πρόεδρος του πέμπτου τμήματος

P. Jann